

"कायम विनाअनुदान" तत्वावर परवानगी दिलेल्या व अनुदानास पात्र घोषित केलेल्या मान्यताप्राप्त खाजगी उच्च माध्यमिक शाळा/कनिष्ठ महाविद्यालये/ जादा तुकड्या/अतिरिक्त शाखांना अनुदान मंजूर करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : उमाशा-२०१५/प्र.क्र.२८३/एसएम-४,

हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

दिनांक : १३ सप्टेंबर, २०१९.

- वाचा :-** (१) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्रमांक एचएससी-१८११/(४३१/११)/एसएम-३, दिनांक २६ फेब्रुवारी, २०१४,
(२) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्रमांक एचएलसी-१५१४/(४८/२०१४)/एसएम-४, दिनांक २८ फेब्रुवारी, २०१४,
(३) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्रमांक एचएससी-१८११/(४३१/११)/एसएम-३, दिनांक ४ जून, २०१४,
(४) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्रमांक माशाअ-१९१४/प्र.क्र.१०४/एसएम-४, दिनांक ६ ऑगस्ट, २०१४,
(५) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्रमांक धोरण-१०१४/प्र.क्र.१४१/एसएम-३, दिनांक १४ ऑगस्ट, २०१४,
(६) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्रमांक उमाशा-२०१६/(१६१/२०१६)/एसएम-४, दिनांक २८ फेब्रुवारी, २०१८,

प्रस्तावना :-

राज्याची आर्थिक परिस्थिती विचारात घेऊन, दि. २४ नोव्हेंबर, २००१ च्या मंत्रिमंडळ बैठकीमध्ये राज्यात नवीन शाळांना परवानगी देतांना "कायम विनाअनुदान" तत्वावर परवानगी देण्याचा निर्णय घेण्यात आला होता. त्यापूर्वी देखील काही शाळांना "कायम विनाअनुदान" तत्वावर परवानगी देण्यात आलेली आहे. सदर शाळा भविष्यात कधीही शासनाकडे अनुदानाची मागणी करणार नाहीत अशा आशयाचे हमीपत्र लिहून घेऊनच सदर शाळांना परवानगी देण्यात आली होती. तथापि, सदर शाळांच्या परवानगी आदेशातील कायम शब्द वगळण्याची मागणी संबंधित घटकांकडून व लोकप्रतिनिधींकडून वारंवार शासनाकडे करण्यात येत होती. सदर मागणी विचारात घेऊन, राज्यातील उच्च माध्यमिक शाळा/कनिष्ठ महाविद्यालये, तुकड्या अतिरिक्त शाखा यांच्या परवानगी आदेशातील "कायम" शब्द संदर्भाधीन क्र. (१) येथील दिनांक २६ फेब्रुवारी, २०१४ च्या शासन निर्णयान्वये वगळण्यात आला.

२. सदर उच्च माध्यमिक शाळा/कनिष्ठ महाविद्यालये व वर्ग तुकड्यांना अनुदान सूत्र लागू करण्यासाठी, मूल्यांकनाचे निकष संदर्भाधीन क्र. (३) येथील शासन निर्णय, दि. ४ जून,

२०१४ अन्वये निश्चित करण्यात आले. त्यानंतर संदर्भाधीन क्र. (५) येथील शासन निर्णय, दिनांक १४ ऑगस्ट, २०१४ अन्वये मूल्यांकनाच्या निकषांमध्ये काही सुधारणा करण्यात आल्या.

३. शासन निर्णय, दिनांक ४ जून, २०१४ व दिनांक १४ ऑगस्ट, २०१४ नुसार मूल्यांकनात पात्र ठरलेल्या उच्च माध्यमिकच्या १५ तुकड्यांवरील ३४ पदे संदर्भाधीन क्र. (२) येथील शासन निर्णय, दिनांक २८ फेब्रुवारी, २०१४ अन्वये तसेच, १२३ उच्च माध्यमिक शाळा व २३ उच्च माध्यमिक शाळांच्या ६० जादा तुकड्या/अतिरिक्त शाखांवरील ७५३ शिक्षक/शिक्षकेत्तर पदांना संदर्भाधीन क्र.(६) येथील शासन निर्णय, दिनांक २८ फेब्रुवारी, २०१८ अन्वये अनुदानास पात्र घोषित करण्यात आले आहे. याबाबत मंत्रिमंडळाच्या दिनांक २८ ऑगस्ट, २०१९ च्या बैठकीतील निर्णयानुसार सदर उच्च माध्यमिक शाळा/कनिष्ठ महाविद्यालये/जादा तुकड्या/अतिरिक्त शाखांवरील शिक्षक/शिक्षकेत्तर पदांना २० टक्के अनुदान मंजूर करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

मंत्रिमंडळाच्या दिनांक २८ ऑगस्ट, २०१९ रोजीच्या बैठकीतील निर्णयानुसार, शासन निर्णय, दिनांक २८ फेब्रुवारी, २०१४ व दिनांक ६ ऑगस्ट, २०१४ अन्वये अनुदानास पात्र घोषित केलेल्या १५ उच्च माध्यमिकच्या तुकड्यांवरील ३४ शिक्षक पदांना तसेच शासन निर्णय, दिनांक २८ फेब्रुवारी, २०१८ अन्वये अनुदानास पात्र घोषित केलेल्या १२३ उच्च माध्यमिक शाळा/कनिष्ठ महाविद्यालये/तुकड्या/अतिरिक्त शाखा व २३ उच्च माध्यमिक शाळांच्या ६० जादा तुकड्या/अतिरिक्त शाखांवरील ७८७ शिक्षक/शिक्षकेत्तर पदांना दिनांक १ एप्रिल, २०१९ पासून खालील अटी व शर्तीच्या अधीन राहून सरसकट २० टक्के अनुदान मंजूर करण्यात येत आहे.

अटी व शर्ती :-

१) सदर उच्च माध्यमिक शाळा/कनिष्ठ महाविद्यालये/जादा तुकड्या/अतिरिक्त शाखांबाबत शासन निर्णय, दिनांक ४ जून, २०१४ व दिनांक १४ ऑगस्ट, २०१४ मधील सर्व निकष व अटीची पूर्तता करणे आवश्यक आहे.

२) अनुदानास पात्र घोषित केलेल्या उच्च माध्यमिक शाळा/कनिष्ठ महाविद्यालये व वर्ग/तुकड्यांना खालील अटीची/कागदपत्रांची तपासणी व पूर्तता करण्याच्या अधीन राहून पात्र ठरविण्यात येत आहे:-

(२.१) शाळेस मान्यतेबाबत शासनाचे आदेश,

(२.२) जादा तुकडीस/अतिरिक्त शाखेस मान्यतेबाबत शासनाचे आदेश अथवा शासनाची कार्योत्तर मान्यता घेण्याची अट शासन पत्र दिनांक १ डिसेंबर, २०१८ नुसार शिथील करण्यात आली असावी.

(२.३) जादा तुकडी/अतिरिक्त शाखेचे ज्या दिनांकास मूल्यांकन केले आहे त्यादिवशी तुकडीस/अतिरिक्त शाखेस मान्यता मिळाल्यापासून ४ वर्ष पूर्ण झाली असावीत.

- (२.४) शाळा मूळ मान्यता दिलेल्या ठिकाणी सुरु आहे,
- (२.५) शाळेचे स्थलांतर झाले असल्यास शाळेच्या स्थलांतरास शासन मान्यतेचे आदेश,
- (२.६) शाळेचे हस्तांतर झाले असल्यास शाळेच्या हस्तांतरास शासन मान्यतेचे आदेश,
- (२.७) शाळेस जिल्हास्तरीय मूल्यांकन समितीने मूल्यांकनात पात्र केले असावे,
- (२.८) सदर शाळेचा युडायस क्रमांक व त्याअनुषंगाने भरलेली माहिती योग्य आहे.

सदर उच्च माध्यमिक शाळा/कनिष्ठ महाविद्यालये/जादा तुकड्या/अतिरिक्त शाखांपैकी ज्यांची वरील सर्व बाबींनुसार यापूर्वीच तपासणी होऊन पूर्तता झाली असेल, त्यांच्या बाबतीत पुन्हा तपासणी करण्याची आवश्यकता नाही.

३) सदर उच्च माध्यमिक शाळा/कनिष्ठ महाविद्यालये/जादा तुकड्या/अतिरिक्त शाखांवरील सन २०१७-२०१८ च्या संचमान्यतेनुसार मंजूर असलेली शिक्षक व शिक्षकेतर पदे अनुदानास पात्र राहतील. तथापि, सन २०१८-२०१९ च्या संचमान्यतेमध्ये मंजूर पदे कमी झाली असल्यास किंवा वाढली असल्यास तेवढ्या पदांना अनुदान अनुज्ञेय राहिल.

४) ज्या जादा तुकड्या/अतिरिक्त शाखांना अद्याप अनुदानास पात्र घोषित केलेले नाही, अशा जादा तुकड्या/अतिरिक्त शाखा वरील पदे संचमान्यतेत समाविष्ट असली तरी सदर पदे विचारात घेता येणार नाहीत.

५) सदर शाळांमधील विद्यार्थी, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांची उपस्थिती “बायोमेट्रिक” प्रणाली द्वारे नोंदविण्यात येत असल्याची खात्री करावी.

६) सदर शाळांमध्ये शेवटच्या वर्गातील विद्यार्थी पटसंख्या किमान ३० असावी तसेच डोंगराळ व दुर्गम भागातील शाळांमध्ये शेवटच्या वर्गातील विद्यार्थी पटसंख्या किमान २० असावी.

७) मूल्यांकनामध्ये शाळेमध्ये विद्यार्थी पटसंख्या विहित निकषापेक्षा कमी असल्यास किंवा शाळा/तुकडी/अतिरिक्त शाखेचे वय मूल्यांकनाच्या वेळेस निकषापेक्षा कमी असल्यास व त्यामुळे शाळा/तुकडी/अतिरिक्त शाखा अपात्र ठरत असेल अशा शाळांबाबत शासन पत्र, दिनांक ९ ऑगस्ट, २०१९ नुसार, सन २०१७-२०१८ किंवा २०१८-२०१९ मधील शेवटच्या वर्गातील विद्यार्थी पटसंख्या तसेच शाळा/तुकडी/अतिरिक्त शाखेचे वय ग्राह्य धरून तपासणी करण्यात यावी. तथापि सदर वर्षात जर किमान विद्यार्थी पटसंख्येचा निकष किंवा वयाचा निकष पूर्ण होत नसेल तर अशा शाळा/तुकड्या/अतिरिक्त शाखा अनुदानास पात्र राहणार नाहीत.

८) शासन निर्णय, दिनांक ४ जून, २०१४ मधील निकषांप्रमाणे, शाळा जरी अनुदानास पात्र ठरत असली तरी शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचा-यांच्या पद भरती संदर्भात “आरक्षण धोरणाचे” पालन केलेले नसेल अशा शाळांना अनुदान अनुज्ञेय राहणार नाही.

९) शाळेमधील सर्व शिक्षकांच्या आधारकार्डसह वैयक्तिक मान्यतेचे आदेश “सरल” प्रणालीत भरणे आवश्यक राहिल.

१०) सर्व शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचा-यांना "राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजनेत" समाविष्ट होणे बंधनकारक राहिल.

११) सदरहू शाळांमधील सध्या रिक्त असलेल्या व भविष्यात रिक्त होणाऱ्या पदांवरील शिक्षक भरती सेवाप्रवेश विषयक प्रचलित नियमानुसार करणे बंधनकारक राहिल.

१२) सर्व शाळांचे जिल्हा शैक्षणिक प्रणालीवरील (यु-डायस) क्रमांक आणि संबंधित शाळेत शिकत असलेल्या सर्व विद्यार्थ्यांचे "आधारकार्ड" असणे आवश्यक आहे. आधार क्रमांकाच्या आधारे विद्यार्थी संख्या ग्राह्य धरण्यात येईल.

२. **शैक्षणिक गुणवत्ता :-** उच्च माध्यमिक शाळेच्या इयत्ता १२ वी च्या वर्गाचा सलग तीन वर्षांपैकी किमान १ वर्ष निकाल १०० टक्के असावा.

३. अनुदानास पात्र घोषित केलेल्या १५ उच्च माध्यमिक शाळेच्या तुकड्यांवरील ३४ शिक्षक व १२३ उच्च माध्यमिक शाळा व २३ उच्च माध्यमिक शाळांच्या ६० तुकड्या/अतिरिक्त शाखांवरील ७५३ शिक्षक/शिक्षकेत्तर पदांना २० टक्के अनुदान मंजूर करण्यासाठी आगामी विधीमंडळ अधिवेशनात पुरवणी मागणीद्वारे निधी मंजूर झाल्यावर प्रत्यक्ष अनुदान मंजूरीचे आदेश काढण्यात येतील.

४. अनुदान मंजूरी करण्यासाठी पुरवणी मागणीचा प्रस्ताव वित्त विभागास सादर करण्यापूर्वी सदर उच्च माध्यमिक शाळा/कनिष्ठ महाविद्यालये/जादा तुकड्या/अतिरिक्त शाखांबाबत वरीलप्रमाणे सर्व बाबींची तपासणी करून निकष/कागदपत्रे पूर्ततेचा स्पष्ट अहवाल शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक) यांनी शासनास सादर करणे आवश्यक राहिल. सदर तपासणी केलेल्या शाळा/तुकड्यांपैकी काहींची (Random) तपासणी वित्त विभागाकडून करण्यात येईल. वित्त विभागाच्या तपासणी मध्ये शाळा/तुकड्या/अतिरिक्त शाखा अपात्र आढळल्यास, त्यास पात्र ठरविणा-या संबंधित अधिकारी/कर्मचारी यांचे विरुद्ध कडक कारवाई करण्यात येईल.

निकष पूर्तता तसेच कागदपत्रांची पूर्तता करणा-या शाळा/तुकड्या/अतिरिक्त शाखांना प्रत्यक्ष अनुदान मंजूरीबाबत उचित कार्यवाही शासनस्तरावरून करण्यात येईल.

५. **क्षेत्रीय कार्यालयाची जबाबदारी :-**

५.१ सदर शासन निर्णयासोबतच्या यादीतील उच्च माध्यमिक शाळा/कनिष्ठ महाविद्यालये/जादा तुकड्या/अतिरिक्त शाखांचे बाबत परिच्छेद (२) मधील अटी व शर्तीची पूर्तता होत असल्याबाबत तसेच सर्व कागदपत्रांआधारे पडताळणी झाल्याबाबत शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक) यांनी प्रमाणित करून त्याप्रमाणे सर्व संबंधित शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक) यांना कळविणे आवश्यक राहिल.

५.२ प्रत्यक्ष अनुदान वितरीत करण्यापूर्वी "सरल" प्रणालीनुसार सर्व माहितीची सत्यता पडताळणीची संयुक्तिक जबाबदारी शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक) व संबंधित विभागीय शिक्षण उपसंचालक यांची राहिल.

५.३ या शाळांमध्ये संचमान्यतेनुसार शिक्षक व शिक्षकेतर पदे रिक्त असल्यास, शासकीय व खाजगी अनुदानित उच्च माध्यमिक शाळांमध्ये अतिरिक्त ठरलेल्या

शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचा-यांना समायोजनाने सामावून घेण्यासंदर्भातील शासनाच्या प्रचलित धोरणानुसार समायोजनाने पदे भरणे बंधनकारक राहिल.

६. **शासनाचा स्वेच्छाधिकार :-** शाळा अनुदानासाठी पात्र म्हणून घोषित झाली म्हणजे त्या शाळेस अनुदानाचा हक्क प्राप्त होत नाही. अनुदानास पात्र घोषित केलेल्या शाळांना अनुदान मंजूर करणे हा शासनाचा "स्वेच्छाधिकार" असून निधीच्या उपलब्धतेनुसार शासन निकषपात्र शाळांना अनुदान मंजूर करण्याचा निर्णय घेईल. सदर अनुदान हे भूतलक्षी प्रभावाने लागू केले जाणार नाही. तसेच, शाळांना विनाअनुदान तत्वावर कोणत्याही शैक्षणिक वर्षात मान्यता दिलेली असली तरी, राज्याची आर्थिक स्थिती, वेळोवेळी उपलब्ध होणारी आर्थिक संसाधने, राज्याच्या गरजा व त्यांचा प्राधान्यक्रम विचारात घेऊन, शासन अनुदानाच्या सूत्रात बदल करील व ज्या शाळांना अनुदान मंजूर करण्यात आलेले नाही, त्या शाळांना जेव्हा अनुदान मंजूर करावयाचे असेल त्यावेळचे अनुदान सूत्र त्यांना लागू राहिल, ही बाब पुन्हा सर्व संबंधितांच्या निदर्शनास आणण्यात येत आहे.

७. हा शासन निर्णय वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक- ५४५/१९/व्यय-५, दिनांक २७ ऑगस्ट, २०१९ नुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

८. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक क्रमांक २०१९०९१३२००१२१८३२१ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने सांक्षातिक करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने,

(स्वाती नानल)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रत:-

- १) मा.विरोधी पक्ष नेता, विधानसभा/विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय,
- २) सर्व सन्माननीय विधानसभा/विधानपरिषद सदस्य,
- ३) मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
- ४) मा.मंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
- ५) मा.मंत्री (शालेय शिक्षण) यांचे विशेष कार्य अधिकारी,
- ६) मा.मुख्य सचिव यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक मंत्रालय मुंबई.
- ७) मा. अप्पर मुख्य सचिव (वित्त विभाग) यांचे स्वीय सहायक,
- ८) मा. अप्पर मुख्य सचिव (शालेय शिक्षण) यांचे स्वीय सहायक,
- ९) मा. प्रधान सचिव (व्यय) वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- १०) आयुक्त (शिक्षण) महाराष्ट्र राज्य, पुणे,

- ११) शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक) म. रा. पुणे,
- १२) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर,
- १३) महालेखापाल (लेखापरिक्षा) महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर,
- १४) महालेखापाल (स्थानिक निकाय लेखा परिक्षा व लेखा) महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर,
- १५) स्थानिक निवासी लेखा परिक्षा अधिकारी, मुंबई,
- १६) सर्व विभागीय शिक्षण उपसंचालक,
- १७) शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक) सर्व जिल्हा परिषद,
- १८) अधीक्षक, वेतन पथक (माध्यमिक), सर्व जिल्हा परिषद,
- १९) वित्त विभाग (व्यय-५/अर्थसंकल्प-८) मंत्रालय, मुंबई,
- २०) निवडनस्ती - एसएम-४.